

ACC. N:R M. 11970: /

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

När en ko hade kalvat satte min far en kniv  
i lagårdsdörren för stål-anvåg de för  
skyddade mot troll och olyg.

När mjölkkyttan bars in från la-gårn skulle  
de skynda sig och den var täckt med ett  
skycke för att olyg inte skulle komma åt den.  
När min syster fick skiver var mamma med  
honne hos en klok gumma i Ölnevalle.

ACC. N:R M. 11970:2.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Hon tog ulltråd och slog luntar på och band om  
hennes handleder och det fick hon gå med.

Det hjälpte inte men Brita-Lina i Kungsbäck  
hon kunde bota sjukdomar.

Min syster Emma fick utslag och det blev  
riktigt svårt. Då var det någon som sa' att  
de skulle dra henne under en likklästa.

Hon blev bra när mamma tvättade henne i  
rån vassle.

Prästerna här har bara varit charkauer. Den  
ande riktige prästen vi haft var Anders Nygren  
som var hjälppräst här 1918.

Prästen Sandström var en lördag i solryd  
och såg och spela kort. När han hörde hem gjöng han  
visan om Maria Rask och det är det oförskämdaste  
som finns.

En bonde i Tolvåsa fick dålig säd, gick  
till prästen, och ville prästen skulle komma  
(Wallberg i tillstånd)



de grät och lovade bot och bättring. Drängen som  
höörde fr. Wallberg frågade om det var sant allt  
han hade sagt. "Nä, faran ligger, men ni måste  
skänka dom smellanåt."

När Wallberg var nygift gick muckarna på  
kyrkkyrpgård och ropade "Grava nytt! Grava nytt!"  
"Guds på min! Guds på min", ropade Wallberg.

Wallberg hade en dräng som de kallade Bröten.  
Han var lite efterbliven. Han skulle en gång  
till Mossastätten efter ett soakrätt (får). Soakrättet  
var besvärligt att leda hem så han stack det och  
bar det till prästgården. "Fåret blev spikat så  
jag måste sticka det" sa Bröten till Wallberg.  
"Det var bra, det ska du ha en sup för."

Bröten fick dålig mat i prästgården. En gång  
övervakades något som skulle vara äggroia. Bröten  
höörde runt i den med gaffeln och sa, "Jag  
kom tomme hem och kör tomme bort. Från

får lära mig hur jag ska ta in det."  
Linder var dräng hos Wallberg i sin ungdom. Han  
sa till pappa att Wallberg fick sina pengar  
utav Fan själv. "Jo, det är nok sanning för  
han hade alltid mäkta sedlar och gott om  
pengar."

Liljas Tina trodde på tomtar. Tomtenisse sprang  
på toalet sa hon. Och hon pratade om granisse  
och onnenisse.

Hovling på Hammar gård nedanför Kungsbacka,  
var illa svår och besvärlig vid folket. Han blev  
begraven på Hanhals kyrkogård. De la' en stor  
sten på -graven men stenen blev aldrig  
liggande för Hovling spökade. Nu är stenen  
fästad med låtkor. Jag tror inte på spöken  
men andeväsen finns för det har jag själv  
upplevt. Det kan ju vara synvilla men jag  
vet inte hur jag skall förklara det.

ACC. N:R M. 11970:6.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Det var en karl som hade dräut sig i en brunn  
i Stråvalla långt före vår tid. För många  
år sedan gick jag där förbi en kväll. Jag hörde  
stenaar ramla så jag gick dit och tittade men  
jag kunde inte se några stenaar ramla men  
jag kunde höra stenaar ramla i alla fall. En  
annan kväll gick jag samma väg och då  
kom en stor och lång karl emot mig. Jag  
trodde först det var någon som ville slå för på  
den tiden fick utbråken ju inte gå ifred, men  
karlen sa ingenting och gick tyst förbi mig.  
Jag blev liksom kall på den sidan där han gått  
förbi mig. Det var så obehagligt så jag blev  
nästan sjuk.

En kväll yklade jag i Kappersåsa. Det kom  
liksom en stor hund upp på vägen och sprang  
framför ykeln. Bld slycks längre fram försvann  
hunden men väl som det var så var han

ACC. N:R M. 11970:7.

framför ylleln igen. Va i helvete är detta? röt  
jag till. Och så i helvete som det braga i åa  
har jag aldrig hört. Ja jag slupadade mig hem.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

ACC. N:R M. 11970:8.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

En gång hade jag varit i Buarås och bakkat  
lin. På hemvägen - det var om kvällen - när  
jag kom vid Stocken hörde jag att det kom  
någon efter mig. Jag vände om för att se vem  
det var. Då hörde jag liksom om det var en  
häst som sprang ned till bäcken. När jag  
så vände om hem igen var det som om en  
häst gick efter mig, men jag kunde inget se.  
Det är fler än jag som har hört det.

Råttaröva kallades det ställe i Helsing där de  
tog gylfja.



ACC. N:R M. 11970:9.

När Tilla Grå lurade Skam att springa  
ihjäl sig på Gällinge halla.

En gång skulle Skam springa ikapp med en  
en lurig läring som hette Tilla Grå. Hon  
hade tvillingssyster som var precis lik henne. Tilla  
Grå och hennes syster ställde sig i var sin ände  
på ett gärde. När Skam hade sprungit över gärdet  
stod syster där och sa: "Här är jag, var är du." Han  
trodde det var syster. Så sprang <sup>han</sup> tillbaka och där  
stod Tilla Grå och sa: "Här är jag, var är du." Och  
där sprang han fram och tillbaka tills han stupade.

9

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

ACC. N:R M. 11970: 10.FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Den katolska nattvarden går så till att  
bara prästen får vinet. Och han dricker sig  
full så att korgossarna måste bära ut  
honon. Det är - det - de har korgossar till.

ACC. N:R M. 11970:11.

Vid Källeklulle sa de det gick en lyftbegubbe.

Vid Stråvalla kyrka är en bäck. Där brinner  
om kvällarna alltid ett ljus säger folk och de  
är rädda för det. Jag har själv sett det. Det  
försvinner när man kommer närmre. Men  
jag tror ju förstås att det bara är  
några gåvor som lyser.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

ACC. N:R M. 11970:12.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Tattare - det är det packet som Karl XII tog hit  
till Sverige från Polen. De fick privilegier för att  
de hjälpt honom under kriget.

~~Tattare~~ Elholm som bodde i Åsa kallades för Svarte  
Kalle. Han lämnade en annan tattare-Rasken  
efter en marerad rätt över magen så farma'  
kann. De köpte till Rungbäck med honom  
och han blev bra.

Tattarn Engander i Varberg lämnade tattare  
Holm.

ACC. N:R M. 11970:13,

På ett ställe hade de ~~stort~~ med ett literatur  
berättade pappa. Då gick de till en klok  
-gumma. Hon sa: de skulle gräva under bäset  
där skulle de finna det enda som de skulle  
bränna. De grävde under bäset och där fann  
de något som likna ett krus och det brände  
de. Jag vet inte om hon blev bra av det.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

14  
ACC. N:R M. 11970:14.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Det heter Trillesås därifrån att det var en luring  
Trille som ramlade utifrån ett stup i strid.

Där har varit gravkullar nedanför stupet  
så länge jag kan minnas och nu är där  
inhägnat och fridlyst.

Här var mycket med varg för Leopold Smith  
sköt den siste vargen vid Ölmevalla sjö på 1890-talet.  
På 1840-talet tala de gamle om att vargen gick i  
hela flockar. På 1850-talet var morfar ute för  
varg när han gick över isen på Homsjön. Som  
väl var var det några i skogen och högg  
ned som kom och hjälpte honom.

På ett ställe hörde de en gång ut ett  
olydigt barn i farshus. Barnet hade fått en  
lyststicka med sig. Så hörde de ett fastligt  
vårn i farshus och när de gick ut för att  
se vad det var såg de barnstenvarg dra i väg  
med barnet. De sprang efter för de kunde ju  
se lyststickan, men de kunde inte rädda barnet.

16  
ACC. N:R M. 11970:16.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Omkring 1830 var det en pojke som hette Jöns  
Andersson som valde fåren på Landa Stors mark.  
Vid Pinnigestajr (Penningestenen) hittade han mat-  
skedar med danske lungen <sup>chiffer</sup> namn ~~skedar~~. De  
gamle prästod att danska lungen skulle  
varit nedgrävd vid Penningestenen. Jag har inte  
hört talas om vart skedarna tog vägen. Samme  
pojke var oäkting. Men hans stämde fadern till tings-  
men han var sig fri. Då sa domarna: "Öppna ett  
fönster för nu får ni själ åt helvete. Men har han  
nått luvande på marken så döi det." Ja, hans  
lin brann upp och hans får och hi blev  
spika och -dog.



12  
ACC. N:R M.11970:17.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Det smaka' ända' karl sa pigan när hon lysste  
torken.

Ett litet luddet land

sa pass som en tvär hand

ett hål mitt i

där hela stikka säll i = pojke som röker pipa  
(pojkar)

litte luden under

och store luden på

och litte luden gallar

och lilla rumpan går = lamm som diar

De bästa bonden har på sin gård)

har kråkingen mellan sina låar = smörkärna

ACC. N:R M. 11970:/8.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Innan skiftet här - det var visst 1837 - låg Sinterp nr. 4 vid nuvarande Landa Stork. Där låg det då liksom en hel rad med små slugor. Min farfar var trälebonde på Tjölöholm. Trälebonde var en arrendator som betalade arrendet i dagverken och körslor. När farfar tröttnade på att vara trälebonde köpte han ett ställe här i Landa. Det kallas än i dag för Strandbons för där farfar bodde vid Tjölöholm hette Stranden. Mammans far hade Sinterp nr. 4. Pappa, som först var sjöman slog sig ner där som bonde då han gifte sig med mamma 1876. In till 1910 var här en luringbyggd gård. Då byggdes den om för den var faktiskt genomruttin.

Bränne köpte vi i Ålekärr uppe i Trillesås. Det köptes i famnar. Pappa berättade att i Ålekärr fanns skar så stora att det skulle

ACC. N:R M. 11970:19.FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

bre man till för att hålla om dem.

Skräddarn kom i huset och sydde, skräddarn var gärna bonde för det var väl inte alltid så mycket att sy. Blaggar (= av blågarn, blåner) sydde man själva arbetskläder av, men skräddarn sydde fårskinnpärar och vadmalskläder. Ull till husbehov fick vi från fåren på gården. Vadmaken värdes hemma men skickades bort till stampning. När pappa kom från sjön hade han köpt en koshym i London och då fanns här ingen i Landa lyrla mer än han som inte hade hemvärda kläder.

Lin hade vi till husbehov. Det skulle sås Karolindagen. Vi gjorde själva iordning linet. Jag har själv spunnit blåner. När mamma var ung, berättade hon, gick de till varann på spinnastuva en hel vecka i taget. När de pustade mörkning (vilade i slumningen innan de

ACC. N:R M. 11970:20.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

tände ljus) gick de åt logen och dansade. Före tröskade vi med präla (prejel). Det var två käppar som helst skulle vara hopbundna med ålskinns. På mindre ställen var de två till att tröska på större fyra åt taget. När de var tre till att tröska sa det: "Rok och präls och du par vanta". 1912 var sista året vi tröskade med präla. Sen byrde vi in tröska några år tills här bildades tröskförening.

Säden rnsades med kastskorler. De skulle vara av asp för att vara lätta att arbeta med. ~~Man~~ Vi slängde säden på logen med kastskorler tills omkring 1895 då vi fick en harpa. Säden kunde också rnsas med ett bosall. Men det var svårt det har jag aldrig lunnat, men den som kunde "bo" riktigt, kunde ta upp allt skräp ur säden.

ACC. N:R M. 11970:21.

21

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Västgötaknallarna sålde mest tyger. Han  
Åsberg från Hoved kom körandes med häst och  
vagn och hade både tyger, dukar och handdukar.  
Till för omkring<sup>25</sup> 30-år sen var här redi' stor-  
marknad vid Korsvägen. Där var flera stora  
tält. Där var ett riktigt varietétält. Världens  
minste man var där en gång. Där såldes  
bleckkärn, brkärn, bläder, literatur, trävaror, tyger,  
karameller och nästan allt vad en ville ha.  
Det var förbjudet att sälja öl men de hade  
alltid ett barn till att stå i en boddör och  
sälja öl ur tunnor.

För hörde de till Göteborg med sina varor  
som potatis, smör, fläsk och ägg och sålde på  
trigat. Till Larsmässan hörde de in och sålde  
linvävnad. Sen började det att komma upp-  
köpare. Jag kan inte säga när. Båtar tog den  
förste potatisen till Göteborg som uppköparna

ACC. N:R M. 11970: 22.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

köpte. Hamnen var i Strävalla.

Hamnen exporterades till England. Anders  
Andersson i Bolg köpte upp hamnen och exporte-  
rade den. För att den skulle vara tung  
måste den vara fuktig och Andersson fuktade  
hamnen och rökade den ordan med svavel för  
att den inte skulle mögla. Han hade riktig  
affär i Bolg och han skrev till England efter  
kaffekoppar och annat porcelän och knivar och  
gafflar. Båtarna - det var både skonare och  
gbleare - hämtade i Strävalla och gick direkt  
till England med hamnen.

Hos Bastens - stället kallades Bastens för det  
var en gång en från Basten i Värö som hade  
stället - var det en som hette Johannes Olsson  
som hade hand om posthästarna. När järnvägen  
kom 1887 och tog posten började han med affär  
och hade så småningom både bageri, mejeri,

ACC. N:R M. 11970:23.FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

svinhus och vagnmakeri förutom handelsbod. Han hade både smed och snickare anställda. Hans mejeri var det första här. Han köpte upp mjölken och hade en blind gubbe som stod och separerade och han hade en gammal häst som drog smörkärnan. J. O. gjorde de första trillorna här. J. O. emigrerade till Amerika 1895. 1900 byggdes mejeriet som nu finns framme i stationsområdet. Det var de största bönderna som startade det som bolagsmejeri. Ungefär 1910 blev det andelsmejeri. Det var också ett mejeri i Blekåre när jag var barn minns jag. För gav bönderna lusan i om korna mjölkade eller inte bara de fick lite mjölk till husbehov. När havsexporten upphörde, ungefär strax före mejeriet byggdes, så fick korna havren och då blev det färd på mjölkningen.

ACC. N:R M. 11970:24.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

I Lunden var det postskifte. Där bläste posten i hornet - tala mamma om - så det hördes långt väg. Där skulle han byta hästar. Tarenda gård hade skyldighet att lämna häst om diligensen behövde häst. Där skulle ha 8 hästar. Sedan postverket fick egna hästar stod posthästerna hos Bastens. Mamma tala om att på amerikabrevet hade posten i Kungsbacka skrivit: "Torde godhetsfullt få medfölja till Ölnevallas prästgård," men jag minns inte hon talade om att de skulle hämta posten i prästgården. När järnvägen tog posten vet jag att ~~Landberg~~ ~~Lambert~~ har omkring posten 2 ggr i veckan.

Slår var en gång en slaktare som kallades Göken. En gång skulle han till Brakkebyda och slakta en bagge. På den tiden skulle de alltid slakta tidigt om morgnarna. De fann inte baggen för han hade gått på rännel



Då blev Göran arg och sa: "Ä' då ett sätt å  
ställa till med slakt och ink ha djura i husa."

1913 kom vi med i en slakteriförening i Halmstad, men  
längst kom och förstörde den. Efter längst börja  
slakteriet i Varberg.

För gick de till varandra som på lekstuga som hade logar.  
Vi la ihop så där en 4 ställning var och ställde till  
med kalas. På sina ställen slops de. En gång  
efter ett kalas kom det 21 stycken till Kungsbäck  
epikstuga. Men dockom sa att det gör inget om de  
kommer med en fulleräsring och huvet är av  
bara det är varmt så latur det.

På ett sån't kalas fick ett fruntimmer  
kliva upp på en stol och stå där och  
värja sig med en kniv. Det var en karl  
som fick ett skärande i halsen av henne  
och han är hos den dag idag utan det.  
Nog var det nå't med fulleräsmärket.

Sanklefs kunde väl hållit sin häft. Det var väl inget att dra upp. Men se göteborgarn (= Bergstrand) har ju rätt. Det var inte en gubbe på tre utan ett skärande för 40 år sen här. Men Gud nåde göteborgarna om han kommer hit för då slår de ihjäl honom. För det är ju nedrigt att trycka böcker med domprotokoll om folk vars efterlevande lever här nu och får gå omklaring och skänkas.

På flera ställen har här funnits sear i min tid. Det var bra djur bara en inte hade bråttom. Det var det bästa djur att ploja med för de drog plogen så bra. Och en var billigare att underhålla än en häst, och så hade den större slaktvärde. En utsliten häst var ingenting värd. En fick knappt närm till att dra huden av den. De fór till markbrakterna för att köpa sear. På de sista 30 åren har det inte

varit kvar här på trakten.

Under första världskriget tog vi tjung till  
lureturen. Det slogs med handlic. Där det var  
stallmark slog det med maskin.

När pappa började som bonde fanns här plog  
med träbjöte (vändeliva) men själva spetsen var  
av järn. Men snart fick han en riktig plog  
från Killers verkstad i Göteborg. När jag var pojke  
minns jag att här ibland användes korvack  
(härskak) till plöjning.

Min äldste bror gick i byskola, d. v. s. lärarinnan  
flyttade omkring på ställena och hade skola.  
Omkr. 1883 byggdes skolhuset.

1893 dog den siste klockaren. Han hette  
Björkman. Klockaresysslan hörde sig till en  
viss stäkt i Ölmevalla men Björkman betalade  
till dem för att få vara klockare, för det  
tyckte han på ändå. Han fick 5 kr. när en

bonde begravdes och 2.50 när en stackare begravdes. Klokkaren ställde till med ostagillen. Då han hade gillet, skulle bönderna bära mjölk och hjälpa klokkaren att göra ost.

Det var visst genom testamente bestämt att så länge de hade samme klokkare i Landa och Ölnevallra så skulle Klokkarbostället vara lön för klokkarens lön. Men den där prästen Vinberg, som var så full av allt ont, frågde på en sockna-stämman om han inte fick bränna gamla papper för han hade så många att hålla reda på. Då fick han lov att bränna sådant som var mer än 10 år gammalt. Tolk hade tänkt sig det var fräga om räkningor och kvitteringar, men sen visade det sig att han hade bränt papperet om Klokkarbostället.

Prästens lön var från denna gården 96 1/2 l. åren. Prästen fick tillstånd (betalning vid begravning)

och betalt vid bröllop och barn dop. Dessutom  
hade han prästgården och Ölmvalla prästgård  
är en bra gård så nog hade prästen det bra  
alltid. Jag kan inte minnas hur länge prästen  
skulle ha 10 nde, men år 1900 betalade vi då.

Sista tiden fick prästen kontanter istället för  
korn. Backstugesittare och undantagsfolk som  
inte själva hade säd, skulle betala sitt 10 nde i  
dagverken. Uppu i Finga var en gammal gumma  
som prästen fordrade dagverke av en gång. Då  
sa' Anders i Finga: "Spjucker ä' ho ä' ligger gör ho,  
men blir här grannst vä'r, så ska ja' la' höra na'  
till prästgård så ho får göra sitt dagverke."

Jag har själv varit med på en 2-dagars be-  
gravning. Det var före första världskriget. Men  
tidigare var det vanligt att begravningsskalat  
varade 2-3-dagar.

Före gick många skeddola yvå begravning

ACC. N:R **M. 11970:30.**FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

bara för att få ett mål mat. Så var där ett fattigt ställe i Borchulla där många barn dog så de fick ofta ställa till med begravning.

Men då bestämdes på en sockerstämman att man bara skulle gå till begravning som man var tynden till. Det var åtminstone 100 år sen detta hände.

På 30-talet började de ha begravning på pensionat.

Till bröllop och begravning bestod förning av två stora brödtårter, en kranskaka och en risgrynspudding. Under första världskriget slutade man att ta med matbröd och för omkring 25 år sen började man ta med sockerkaka i stället för risgrynspudding. Så småningom blev det vanligare att ta med en lärla. Det brukas nu.

När Tina i Sinterup gifte sig för 40 år sen hade

de äreport. Det var den första äreporten här  
på trakten.

Man brukade gå och skada brud och skjuta utan-  
för bröllopsgården. Brudskådare blev ibland  
ljūdna på brännvin. På ett ställe blev det en  
gång slagmål bland brudskådarna. Det var ett  
fästigt väsen, men de hade också fått mycket  
brännvin. Det var ett fästigt väsen i stjärke-  
tare från Strävalla bergst som blev vrans med  
utskifflingen.

Det högs gästst i Strävalla. Dit kom skutor  
och lastade och seglade med den till Danmark.

Här var aldrig bråk med rallarna. Det var  
mjåla karlar. De var inkuarterade runt omkring  
här i gårdarna.

För åtminstone 20 år sen var det vantigt med  
många faddrar, 3-4 manliga och 3-7 kvinnliga.  
Barnet brukade få en krona och en blänning

vid dopet. Då hade också pojkar klänning tills  
de var en 4-5-år gamla.

För ville de inte ha barnen odöpta länge. På ett  
ställe föddes ett barn hel 4 en söndagsmorgon och de  
bar henne <sup>till</sup> dopet samma dags gudstjänst.

Vårt Land var den första tidning vi hade. Det  
var väl en 55 år sedan. Sedan hade vi Svalan.

För en 30 år sedan fick vi Västskusten och senare  
Varbergsskutan. Omkr. 1900 var det en fastig vurm  
med ett samla vykort till vykortsalbum och  
fruntimmer hade postalbum. Under recessionen  
skaffade man sig visböcker.

Tän om flickan som trampade på brödet, den kunde  
alla de gamla. Den var högt värderat. Så sjöng  
vi ju Hjalmar och Hulda och Fägersköldvisan. Det är  
Helga Fägersköld som har skrivit den om hur hon  
tog livet av sitt barn. Hon skrev visan i  
fängelset och den var så bra så hon blev fri för det.



Så brade vi ju ringlekar. Jungfrun hon går i ringen och skära hö och havre.

På 1870-talet gödslade de här med råstamprat benmjöl från Gässvad. En tid gödslade man med sillkrana. Det var skänd sill som en fick för 2 kr. Lunnan. Skanse i Värö fick för sig att han skulle göra gödvel av tång och sill och han gjorde stora bingar med varvats sill och varvats tång. Men krakerna åt upp alltihop.

Lundman i Trstenvik gödslade med sill och sag. Han la in sill vid var potatis. Det var väldigt gott om sill då. I. o. m. korna fick sill. En ko stod sig gott på 4-5 villar och kalv om dagen. Det blev ju dålig mjölk och dåligt smör. Jag har varit med om att ge korna sill.

Omkr. 90-95 började vi med en säck konstgödvel smällanåt och så småningom mer och mer. Det var snurrefäst.

När jag var barn var folk mera lycksamma än nu. Då fick man bara göra det allra nödvändigaste om söndagen.

De förste baptisterna fick smygga sig fram. De hade sin gudstjänst på ställena där de hade anhängare. De flesta baptisterna voro från Vendelsö och Värö. De förste baptisterna hette Sören Kristian och Per Michlas. De var nog slagrukmän för var de grävde brunnar blev det vatten. Nu finns här inga baptister men vi har pängsvänner.

ACC. N:R M. 11970:35

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

När järnvägen kom fanns det ingen by vid nuvarande Tulleråsstation. Men 1900 byggdes mejeriet. Den frste som byggde sig böningshus vid stationen var Karl Johansson. Han hade varit bonde i Ålekärr innan. Han frstod frst Landmannaförningen. Och sen slog han sig på att bli brävarhandlare.

1906 hade vi sommargäster fr frsta gången. De betalade 6 kr fr sommaren för ett rum.

1908 byggdes frsta sommarstället här Omkring 1920 kom det frsta pensionatet här. Det var Taland.

De fattige fick vara vissa dagar på vårt ställe i sorlinen. Det var nämännen som bestämde till vilka ställen de skulle gå och hur länge de skulle stanna.

Knaben - det var en liten sluga i Borchulla - brukade ropa in många fattiga. Men Knabens

var fattiga själva så de som blev inropade av Knabens hade bara husly och fick gå omkring och tigga sin föda. Knaben själv fick två barn med ett fattighjon. Hon var inte riktigt tillräckelig. Den ena barnet föddes av hon så det dog. Det andra uppfostrades av andra människor.

Vid Hammarbo ligger söder om Kungsbacka låg för länge sedan ett fattighus. Det var ett tvåvånings rött hus och jag vet att där bodde både barn och gamla.

Min morfar berättade att i Hammarbo ligger har varit galgbacke. Han hade varit med om när en brottsling fick spö.

Vid Landa kyrkogård är det i muren på ett ställe plankor. Där sköts självspillingar över muren för de fick inte bäras in genom porten.

37  
ACC. N:R M. 11970:37

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Vi gjorde själva dricka på malt tills för  
omkring 30-år sedan.

Mina morföräldrar drack brände själva sitt  
brännvin. På den tiden var det så vanligt  
med brännvin att de tog en sup på morgonen  
i stället för att dricka kaffe som vi gör.

Det första brännvinet var bäst och det kallades  
fötären, det sämre kallades blacktären.

På Solryd gård bodde en gång en länsmann  
som hette Karlberg. Så var det en tös som  
talade om att ta livet av sig och mor hennes  
gick till Karlberg och talade om det. Men han  
tog inga notis om det utan sa: "Ja, ja, bara  
hon inte hänger sig på mitt gårde."

För bars ett lik till kyrkan av likbärlaget.  
Jag tror det var så att varje röst också var  
likbärlag. Pappa har varit med i likbärlag.

Julhalmen minns jag att jag varit med om när  
jag var barn. Då hade vi julhalmen i bästa  
rummet. Den bars in på julaftons eftermiddag  
och sen lekte vi i halmen.

20nde dag Knut gjorde ungdomarna en knuta-  
gubbe. Det var en uppstoppad figur. Den ställde  
de på trappan och så knackade de på. Då  
blev de bjudna gå in sup och så hade de  
ett stop som knutagubbens sup hölldes i och  
det brännvinet delades sen. Den siste knuta-  
gubben jag har hört talas om det var hos  
grannens så sent som 1897

ACC. N:R M. 11970:39.

Tidigt annandags morgon gick de omkring för att få brännvin. De mötade och gjorde fint i fähuot. Ibland hade de skålnstycken för sig. På ett ställe skar de rumpan av hästen. På ett annat körde de in gödseln. Sen kom de och linachade på och så:

Nu har vi mötat och gett  
men inget brännvin sett. Så fick de en sup.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

ACC. N:R M. 11970:40,

Våra var alltid så rädda för natten mellan  
juldagen och annandagen för då kom de  
och hade skålmstycken för sig i fähuset. Våra  
brukade alltid stänga fähuset innifrån och  
knyta ut genom ladan för att ingen skulle  
kunna komma in i fähuset. Men om de  
kommit in i fähuset så kom de sen fram  
och gräsa (knackade) och sa:

Nu har vi mokat och gott  
men inget brännvin ett, så skulle de ha  
en sup.

46  
FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND



ACC. N:R M. 11970:41

41  
Det var en gång två luffare som hade lånat  
hus över natten i ett fähus. På det stället skulle  
de just då slakta två grisar. Slaktaren kom  
tidigt om otan och när han kommit ut i fä-  
huset så frågade han bonden: "Vilken ska vi ta  
först? Den store eller den lille?" Luffarna  
blev rädda och skyndade sig därifrån.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

ACC. N:R M. 11970:42.

42  
FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Visan om flickan som trampade på brödet

Med sorgen ton jag sjunga vill  
om ett förfärligt under  
Den som det hör märk noga till  
och minns det alla stunder

I Siba by vid Pene strand  
i Pommern under Tyska land  
ska saken vara händer

En fattig bonde bodde där  
och barn han hade många  
som gjorde honom stort besvär  
om bröd han nödgas gånga  
Den äldsta dottern av sin far  
samt mor och systrar avsked tar  
och ger sig ut att tjäna.

ACC. N:R M. 11970:43.

43  
FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Den samma kände inte sig  
sen hon sig själs fick råda  
hon rusar oförriktelig  
i kropp och själavända  
all den lön hon kunde få  
till präst och ståt den skulle gå  
och till högfärdig levnad.

Husbonden sade, pige kär  
låt sådant högnod falla  
betänk av vad för stånd du är  
vad skall man dig väl kalla  
Blir något övrigt av din lön  
så ge din far det är min lön  
han tigger ju sin ~~lön~~ föda.

2b/

74

ACC. N:R M. 11970:44.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Slon svarde: Jag är ung och slön  
min granna kläder felar  
Vad kan förlå min lilla lön  
om jag med far min delar  
Som andra skall jag klädder gå  
ej tar jag något honom frå  
när gälv jag det förfänar

ACC. N:R M. 11970:45.

Det gick en tid,

✓ Så hände sig att gamle fadern dödde  
och modern som sig ömkelig  
på liäpp och lryddor stödde  
bad dottern som var bänlig silt  
till graven hjälpa faders lik  
som barnsig dygd befallde

Hon hade då på spiltou år  
sig mycket gott förvärvat  
om hon med högmöd synden svår  
Guds gåvor ej förärvat  
Hon sade; det ej går mig an  
begraven grubben hur ni kan  
jaq vill mitt mynt ej skingra

75-  
FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

ACC. N:R M. 11970:46.

96  
FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Jag skall på nästa marknadsdag  
mig granna liläder löpa  
ej bilar det mig då att jag  
därtill om lån skall löpa  
Hur jag går lilädder var man ser  
stor sak vad grav man gubben ger  
ej någon därom sköter.

När hennes fur slike hårdhet såg  
hon mera i det tänkte  
barmhärdighet uti sin håg  
hon mat och pengar skänkte  
Varar den arma kvinnan då  
hugvalad kunde genast gå  
sin döde att begrava.

5/

ACC. N:R M. 11970:47.

47  
FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Till fadder figan bjöden blev  
och därför väl sig -pyddde  
-gav gud och dygden skiljebrev  
och högmödsanden lydde

Det furs gav henne tvänne bröd  
-att ge sin mor som led stor nöd  
och sådan hjälps behöfde

När hon ett stycke hade gått  
och härmson brödet burit  
sin furs barmhärtighet förmått  
på modern träffigt sourit

Kom hon där vägen ören var  
men märk vad medel nu hon tar  
-att röda skorna spara.

6/

ACC. N:R M. 11970:48.

48

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Där fanns ej sten, där fanns ej gång  
varpå hon kunde kliva  
-gå lering blev vägen alltför lång  
ej smuttag vill hon bliva.  
Så lägger hon de bröden två  
att hon på dem kunde torshodd gå  
Men häanden revan stäckte

Dess fötter fastna genast kvar  
när hon på bröden träder  
förgäves hon på benen drar  
hon bannar svär och trädar  
Ty som en stor och jordfast sten  
orörlig är så hennes ben  
när hon på brödet träder.



ACC. N:R M. 11970:49.

49  
FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

När hon sig såled skaffad ser  
begrinner hon att gråta  
av jord och himmel hjälp hon ber  
med bleka kinder våta

Det folk till kyrkan skulle gå  
när välksam syn de undra må  
och för varann förkunna.

Vid slutad gudstjänst folket går  
att detta undret skåda

Man ser var synderskan hon står  
och kan sig intet råda

Om hjälp hon biter varje man  
De bjuda till men ingen kan  
-dens fot från marken röra

8/

ACC. N:R **M. 11970:50.**50  
FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

De främsta rädde henne till  
-allt allvar bättring göra  
bekänna synden ty då vill  
Gud arme syndarn höra  
Hon ropte då: Jag usla barn  
har gjävt mig snärjt i syndens garn  
förtjänsten mig nu lönas

Guds ord jag aldrig älskat har  
vad prästen sagt, föraktat  
bedrövat både mor och far  
världslustan eftertraktat  
Guds -gävars missbruk var min lust  
nu mättas jag med livat och dust  
och detta allt med rätta.

ACC. N:R M. 11970:51.

57  
FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

I människor som på mig sen  
låt detta eder lära

att man bör Gudi dyrkan ge  
föräldrar bör man ära.

Fly högmöd som är rot till allt  
som är smut vad Gud befallt  
bli av min ofärd vira.

Knappt <sup>kunde</sup> ~~trädde~~ hon det sista ord  
med bruten röst framföra  
förrän den eljest fasta jord  
begrinner sig att röra.

Hon knäppte sina händer hop  
och sjönk så neder i en grop  
som strax sig stöt därovan.